

Домаскіна О.О.,
здобувач факультету економіки та управління
Одеський державний аграрний університет
м. Одеса, Україна

Замлинська О.В.,
к.е.н., доцент кафедри економічної теорії і економіки підприємства
Одеський державний аграрний університет
м. Одеса, Україна

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АПК

Наразі, інновації є ключовим фактором розвитку сільськогосподарського сектору (АПК). Інноваційний розвиток АПК вимагає поглибленого розуміння та впровадження теоретичних засад. У нашій доповіді ми розглянемо основні теоретичні аспекти інноваційного розвитку АПК з допомогою ілюстративних таблиць та малюнків. Для конкурентоздатного стану економіки України і утвердження її як суб'єкта світового співтовариства особливо актуальними є проблеми забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку, формування механізму протидії внутрішнім та зовнішнім загрозам, підвищення рівня життя населення, розвитку системи міжнародної економічної взаємної корисності [1].

Інновації в АПК включають в себе впровадження нових ідей, технологій, методів та підходів у сільське господарство з метою покращення продуктивності, якості та стійкості сільськогосподарського виробництва. Всього інновації поділяються на 3 основних види: технологічні інновації (наприклад, впровадження сучасних практик у сільське господарство), продуктові інновації (наприклад, створення нових сортів рослин) і маркетингові інновації (наприклад, розширення ринків збуту продукції).

Розвиток сільськогосподарського сектору (АПК) вимагає впровадження інноваційних підходів для підвищення продуктивності, якості та стійкості сільськогосподарського виробництва. Основні теоретичні підходи до інноваційного розвитку АПК допомагають розуміти процеси та фактори, що впливають на успішну інноваційну діяльність. Розглянемо основні теоретичні підходи:

1. Теорія дифузії інновацій - один із ключових теоретичних підходів. Ця теорія визначає процес поширення інновацій серед фермерів та інших учасників АПК. Один із найвідоміших фахівців у галузі дифузії інновацій - С. Роджерс - створив модель, що поділяє новаторів на різні категорії в залежності від їх готовності приймати інновації рис. 1.

Новатори - перші, хто приймає інновації. Ранні користувачі - особи, які приєднуються до інноваційної ідеї невдовзі після новаторів. Рання більшість - ті, хто приймають інновації досягаючи певного критичного масштабу. Пізня більшість - люди, які приєднуються до інноваційної ідеї на пізніших етапах. Антиноватори (консерватори) - ті, хто приймає інновації досить пізно або після більшої частини.

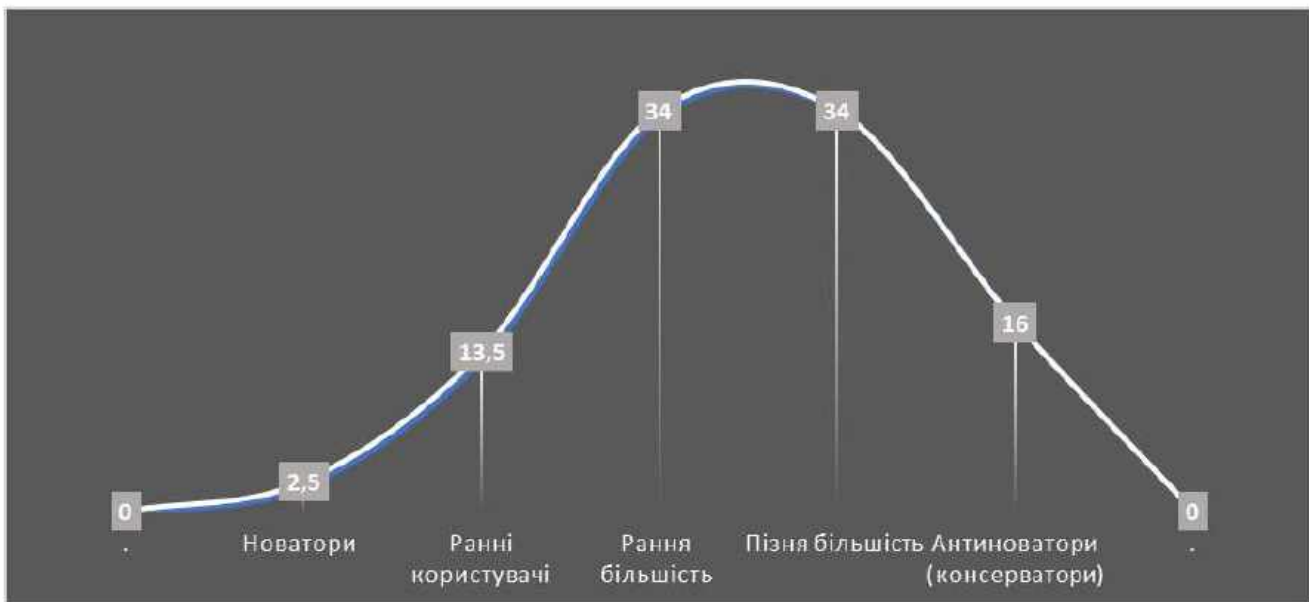


Рис.1 Модель Роджерса

Джерело: побудовано авторами

2. Теорія структурної зміни - цей підхід розглядає вплив структурних змін на інноваційний процес в АПК. Він аналізує, як організаційні та соціальні чинники впливають на прийняття інновацій. Деякі з ключових питань цієї теорії включають:

Структура галузі: Яка структура галузі впливає на інновації? Наявність монополій, конкуренція і державний регулювальник можуть визначати, наскільки легко впроваджувати інновації.

Соціальні чинники: Як соціальні та культурні аспекти впливають на прийняття інновацій? Споживчі уподобання та психологічні бар'єри можуть бути важливими факторами.

Організаційна структура: Як організаційна структура впливає на здатність до інновацій? Великі та бюрократичні організації можуть мати обмежену гнучкість для змін.

3. Теорія ресурсів та здатностей - цей підхід стверджує, що інновації в АПК можуть бути обумовлені наявністю специфічних ресурсів та здатностей. Іншими словами, успішні інновації вимагають наявності необхідних фінансових, технічних та людських ресурсів.

Теорія інноваційних систем - цей підхід розглядає інновації як складну систему, що включає в себе багато різних учасників, таких як уряд, підприємства, науковці та споживачі. Взаємодія цих груп грає важливу роль в інноваційному процесі в АПК. Держава грає важливу роль у підтримці інновацій в АПК через фінансування досліджень, створення сприятливого законодавства та розвиток інфраструктури для інновацій.

Ми виокремили основні, на нашу думку, заходи з боку держави для підтримки інновацій: фінансування досліджень (надання грантів, субсидій, вигідних умов кредитування для дослідницьких робіт), розробка інноваційних законів (створення і розвиток законодавчої бази щодо інновацій та інноваційних

технологій) та інфраструктурні проекти (розвиток та підтримка наукових центрів, дослідницьких баз, тощо). Все це сприятиме інноваційному розвитку АПК, покращенню його ефективності та конкурентоспроможності [2, с.74].

Теоретичні засади інноваційного розвитку АПК є ключовими для забезпечення стійкого росту та покращення якості сільськогосподарської продукції. Управління інноваційним розвитком не повинно обмежуватися вибором лише інноваційної стратегії, воно має включати в себе процес побудови стратегічної інноваційної моделі розвитку підприємства, яка б адекватно оцінила та врахувала всі можливості фірми [3, с.93]. Останнім часом набуває все більшої популярності проектний підхід, який ґрунтується на системному, а основною базовою одиницею дослідження розглядає процес. Відображення взаємозв'язків та впорядкованості процесів у ході реалізації проектів становить загальну методологію проектного управління, яка на разі набула світового рівня визначеності як прийнятного та доцільного стандарту управління [4, с. 319]. Розуміння різних теоретичних підходів та ролі держави в інноваціях може сприяти розвитку сільського господарства та забезпеченню продовольчої безпеки.

Література:

1. Замлинська О. В., Власенко Т. А., Степаненко С. В., Трунов І. Д. Перспективи та недоліки формування конкурентоспроможності України в умовах сталого розвитку. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2022. Том 7. № 2. С. 25-37. URL: <http://ujae.org.ua/perspektyvy-ta-nedoliky-formuvannya-onkurentospromozhnosti-ukrayiny-v-umovah-stalogo-rozvytku/>
2. Давлетбаєва Н. Теоретичні засади інноваційного розвитку підприємств харчової промисловості. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. Т. 2, № 10. С. 77–80.
3. Рогоза М., Вергал К. Теоретичні аспекти формування моделі стратегічного інноваційного розвитку підприємства. *The economic messenger of the NMU*. 2008. № 3. С. 91–96.
4. Макєєв О. О., Руденко С. В., та інші. Концептуальні засади проектного підходу до впровадження інновацій на аграрних підприємствах. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2021. Том 6. № 3. С. 317-329. URL: http://ujae.org.ua/wp-content/uploads/2022/07/ujae_2021_r03.pdf#page=317